

SHAXS VA TOLERANTLIK TUSHUNCHASI

Anvarova Muhsina Furqat qizi

*Nizomiy nomidagi TDPU Maktabgacha ta'lim pedagogika-psixologiyasi
yo'nalishi talabasi*

Email: anvarovamuhs1nam@gmail.com

Abdumamedova Dilnavoz Erkin qizi

*Nizomiy nomidagi TDPU Maktabgacha ta'lim pedagogika-psixologiyasi
yo'nalishi talabasi*

Email: abdumamedovad@gmail.com

Annotatsiya: Ushbu maqola shaxs va tolerantlik tushunchasi haqida ma'lumotlar keltirilgan.

Kalit so'zlar: shaxs, jamiyat, e'tiqod, tinchlik, tamoyil, ijtimoiy, aloqa, barqarorlik

Shaxs va tolerantlik: Jamiyatdagi muvozanatni saqlash insoniyat tarixida har bir shaxsning o'ziga xosligi va boshqalarga nisbatan hurmat va sabr-toqat ko'rsatish ehtiyoji doimo dolzarb bo'lib kelgan. Bu ikki tushuncha — shaxs va tolerantlik — o'zaro chambarchas bog'liq bo'lib, ularning uyg'unligi ijtimoiy barqarorlik va madaniyatning rivojlanishida muhim rol o'ynaydi. Shaxsiyatning shakllanishi, shaxsning erkinligini hurmat qilish va boshqalarning farqlariga sabr-toqatli bo'lish, jamiyatda o'zaro hurmat va tinchlik muhitini yaratadi. Ushbu maqolada shaxs va tolerantlik tushunchalari, ularning ahamiyati va o'zaro bog'liqligi tahlil qilinadi.

Shaxs: Insoniyatning asosiy birligi. Shaxsiyat — bu har bir insonning o'ziga xosligi, uning dunyoqarashi, qadriyatlari, maqsadlari, hissiyotlari va intilishlari yig'indisidir. Shaxsiyat, psixologik va ijtimoiy omillar orqali rivojlanadi. Masalan, oila, ta'lim, do'stlar va jamiyatdagi umumiy muhit har bir individning shaxsiyatini shakllantiradi. Psixologik nuqtai nazardan shaxsiyat insonning o'ziga xos xulq-

atvori, qarorlar qabul qilish usullari va boshqalar bilan munosabatlarini belgilaydi. Shaxsiyatning rivojlanishi har bir insonning hayoti davomida davom etadi. Har bir shaxs o'ziga xos fikrlash uslubiga ega bo'lib, turli maqsadlar va orzular bilan yashaydi. Shaxsiyatning erkin rivojlanishi uchun jamiyatda insonning shaxsiy chegaralarini hurmat qilish, uning huquqlarini tan olish va uning erkin fikrini ifodalash imkoniyatini yaratish zarur. Tolerantlik: Farqlarni hurmat qilish. Tolerantlik, boshqalarni, ularning fikrlarini, e'tiqodlarini va turli xil hayotiy yondashuvlarini sabr-toqat bilan qabul qilishni anglatadi. Bu tushuncha ijtimoiy muloqotda, turli xalqlar, madaniyatlar va diniy e'tiqodlar orasida tinchlik va o'zaro hurmatni saqlashning asosiy tamoyilidir. Tolerantlikning o'zi, boshqalarga nisbatan qo'llaniladigan muomalada kamsitmaslik, ba'zi holatlarda sabr-toqatli bo'lish va bir-birini tushunishga intilishdir. Jamiyatda tolerantlikni rivojlantirish, uning rivojlanishiga imkon yaratadi. Tolerantlik, shuningdek, diniy, madaniy, etnik va gender farqlarga e'tibor berish orqali ijtimoiy adolatni ta'minlashga yordam beradi. Bu inson huquqlari va erkinliklarini himoya qilishda ham asosiy tamoyil sifatida xizmat qiladi.

Shaxs va tolerantlik o'rtasidagi bog'liqlik. Shaxsiyat va tolerantlik o'rtasidagi bog'liqlik juda kuchlidir. Shaxsiyat o'zini anglash jarayonida boshqa odamlarni tushunishga, ularning farqlarini qabul qilishga va hurmat qilishga o'rgatadi. Tolerantlik, o'z navbatida, shaxsiyatni erkin ravishda rivojlantirishga imkon beradi. Jamiyatda tolerantlikni rivojlantirish orqali, har bir shaxs o'zining ichki xohishlarini va ehtiyojlarini ifodalashda erkin bo'ladi, shu bilan birga boshqalar bilan sog'lom aloqalar o'rnatish imkoniyatiga ega bo'ladi. Shaxs va tolerantlik o'rtasidagi o'zaro aloqalar, ijtimoiy barqarorlikni ta'minlashda, dunyoqarashlarni kengaytirishda va global muammolarni hal qilishda muhim ahamiyatga ega. Shaxsiyatni hurmat qilish va tolerant bo'lish, nafaqat shaxslar orasida, balki butun jamiyatda ham barqarorlikni va tinchlikni saqlashga xizmat qiladi.

Xulosa qilib shaxsiyat va tolerantlik bir-birini to'ldiruvchi tushunchalardir. Shaxsning erkinligi va uning o'ziga xosligini hurmat qilish, jamiyatda tolerantlikni rivojlantirishga yordam beradi. Aksincha, tolerant bo'lish har bir shaxsga o'zining

ichki dunyosini erkin ifodalashga imkon beradi. Insoniyatning ijtimoiy rivojlanishi va barqarorligi uchun bu ikki tushuncha, jamiyatning mustahkamligini ta'minlashda muhim ahamiyatga ega. Faqatgina tolerant jamiyatda har bir shaxs o'zining haq-huquqlarini, erkinligini va shaxsiyatini himoya qilgan holda yashay oladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yhati

1. N. ISLOMOVA, D. ANDULLAYEVA - Ijtimoiy psixologiya o'quv qo'llanma.
2. Akramova, D. (2022). Bo'lajak pedagog-psixologlarning maktabgacha ta'lim tizimidagi faoliyati. *Science and innovation*, 1(B8), 322-326.
3. Akramova, D. (2022). Oliy ta'lim muassalari talabalarida pedagogik-psixologik moslashuvchanlikni mazmun mohiyati. *Science and innovation*, 1(B8), 2150-2153.
4. Акрамова, Д. Э. (2023). СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ ТЕХНОЛОГИЙ РАЗВИТИЯ МЕХАНИЗМОВ ПЕДАГОГИЧЕСКОЙ И ПСИХОЛОГИЧЕСКОЙ ГИБКОСТИ У СТУДЕНТОВ КАК ПРОБЛЕМА СОВРЕМЕННОСТИ. *ОБРАЗОВАНИЕ НАУКА И ИННОВАЦИОННЫЕ ИДЕИ В МИРЕ*, 13(8), 19-23.
5. Akramova, D. E. qizi Suvonqulova, MD (2023, January). RIVOJLANTIRUVCHI MARKAZLARDA BOLALARNI MAKTABGA TAYYORLASH VA MILLIY QADRIYATLAR NAMUNALARIDAN FOYDALANISHNING AFZALLIGI. In *INTERNATIONAL CONFERENCES* (Vol. 1, No. 2, pp. 393-396).
6. Akramova, D. E. qizi Azimova, XD (2023, January). MAKTABGACHA TA'LIM YO'NALISHI TALABALARIDA IJODIY TAFAKKURNI RIVOJLANTIRISH METODIKASI. In *INTERNATIONAL CONFERENCES* (Vol. 1, No. 2, pp. 382-385).
7. Ergashevna, A. D. (2025). THEORETICAL FOUNDATIONS FOR THE DEVELOPMENT OF SOCIALIZATION IN SCHOOLCHILDREN OF THE PREPARATORY GROUP. *SHOKH LIBRARY*.
8. Akramova, D. (2022). Bo'lajak pedagog-psixologlarning maktabgacha ta'lim tizimidagi faoliyati. *Science and innovation*, 1(B8), 322-326.
9. Ibraimov, X., & Akramova, D. (2023). DIDACTIC CHARACTERISTICS OF COMMUNICATIVE TRAINING IN ENGLISH LANGUAGE TEACHING. *Science and innovation*, 2(B11), 357-361.